

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius. Tel. (8 5) 210 7161, el. p. info@ekgt.lt,
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijai

2023-04-04 Nr. S-75
į 2023-03-20 Nr. S2-535

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Etninės kultūros globos taryba (toliau – Taryba), su kuria, remiantis Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 8 straipsnio 10 dalimi, turi būti suderinti Vyriausybės įsteigtos Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos (toliau – Premijos) nuostatai, nepritaria Kultūros ministerijos 2023 m. kovo 20 d. rašte Nr. S2-535 pateiktam Premijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. rugpjūčio 2 d. nutarimu Nr. 640 „Dėl Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos įsteigimo ir Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektui (toliau – Pakeitimo projektas).

Pakeitimo projektas buvo aptartas neeiliniame 2023 m. balandžio 28 d. Tarybos posėdyje. Pakeitimo projektui nepritarta bendru sutarimu.

Dabar pagal Premijos nuostatus 2 narius į Premijos komisiją skiria kultūros ministras ir 7 narius – Taryba, išrinkdama juos posėdyje slaptu balsavimu iš kandidatų, kuriuos pasiūlo Tarybos padaliniai etnografiniuose regionuose ir kitos institucijos, o bendrą Premijos komisijos sudėtį tvirtina kultūros ministras. Pakeitimo projekte pateiktas siūlymas eliminuoti Tarybą renkant Premijos komisijos narius ir perduoti Premijos komisijos narių skyrimo funkciją vien kultūros ministrui, pritarus jo paties sudarytai Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo tarybai (toliau – KM taryba). Tarybos įsitikinimu, tokie pakeitimai sumenkintų Premijos prestižą, neužtikrintų Premijos komisijos narių rinkimų kompetencijos ir skaidrumo, nutolstant nuo „rankos atstumo“ principo ir kartu sudarant palankias sąlygas galimų korupcinių sprendimų priėmimui (ministras pats skirtų komisijos narius, pats juos ir tvirtintų).

Patį Kultūros ministerija, savo tinklalapio skiltyje „Etninė kultūra“ aprašydama etninės kultūros politikos formavimą, kaip svarbiausią instituciją visų pirma nurodo būtent Tarybą – Seimo ir Vyriausybės ekspertę bei patarėją sprendžiant strateginius etninės kultūros valstybinės globos ir politikos formavimo bei nematerialaus kultūros paveldo apsaugos klausimus. Todėl Tarybai ir suteikta teisė išrinkti didžiąją dalį Vyriausybės įsteigtos Premijos komisijos narių. Beje, renkant pastarosios Premijos komisijos narius per Tarybos posėdžio 2022 m. birželio 8 d. balsavimą šie 7 nariai buvo renkami net iš 17-os pasiūlytų kandidatų, o tarp išrinktųjų pateko tik 2 tuometinės Tarybos nariai. Tai rodo, kad Premijos komisijos narių skyrimo principas per Tarybą ne tik užtikrina kompetentingą atranką, bet yra demokratiškas ir skaidrus, atsižvelgiant į labai platų siūlytojų ratą, ir nesudaro jokių galimybių viešųjų ir privačių interesų konfliktui.

Tuo tarpu Pakeitimo projekte įvardytos KM tarybos (su kurios pritarimu ministras neišku kokia tvarka skirtų Premijos komisijos narius) sudėtyje etninės kultūros lauko atstovavimas daug siauresnis, nėra visuomeninių organizacijų atstovų, šios tarybos nariams nėra keliamas reikalavimas turėti etninės kultūros kompetenciją, be to, EK taryba gali teikti ministrui siūlymus tik dėl Kultūros ministerijos įsteigtų premijų (žr. EK tarybos nuostatus). Taigi Pakeitimo projektas Nacionalinę Jono Basanavičiaus premiją netiesiogiai prilygina Kultūros ministerijos įsteigtom

premijoms. Tai sumenkina šios nacionalinės premijos prestižą, kuri, kaip įtvirtinta Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme, skiriama „už reikšmingą kūrybinę ir mokslinę veiklą etninės kultūros srityje ir kitus darbus, susijusius su lietuvių etninės kultūros tradicijų plėtojimu, tautinės savimonės puoselėjimu ir etnokultūriniu ugdymu“.

Taryba yra įsitikinusi, kad nėra jokio pagrindo keisti kvalifikuotai parengtus dabartinius Premijos nuostatus, atitinkančius Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymą ir pabrėžiančius Vyriausybės įsteigtos Jono Basanavičiaus premijos tęstinumą jau daugiau kaip 30 metų – apimant jos kaip valstybinės premijos įsteigimą 1992 m. ir nacionalinės premijos statuso suteikimą 2017 m.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė